

منهای سینما

● هفدهمین بی‌نیال معماری ونیز که قرار بود در سال ۲۰۲۰ برگزار شود و به دلیل شیوع بیماری کرونا به حالت تعلیق درآمده بود، طی بیانیه‌ای اعلام کرد که در سال ۲۰۲۱ به مدت ۶ ماه برگزار خواهد شد. دوسالانه معماری در شرایطی تصمیم به تعویق گرفته که گفته می‌شود هفتادمین جشنواره فیلم ونیز با رعایت تمام محدودیت‌های بهداشتی از دوم تا دوازدهم سپتامبر (دوازدهم تا بیست و دوم شهریور) برگزار خواهد شد. همچنین جشنواره بین‌المللی تئاتر ونیز از چهاردهم تا بیست و چهارم سپتامبر (بیست و چهارم شهریور تا پنجم مهر) و جشنواره بین‌المللی موسیقی معاصر ونیز هم از بیست و پنجم سپتامبر تا چهارم اکتبر (ششم تا شانزدهم مهر) برگزار خواهد شد. □

● سیدحسن خان بیگی، نوازنده شناخته‌شده تنبور و از آخرین بازماندگان نسل طلایی موسیقی مقامی لکی در شهرستان دلفان دار فانی را وداع گفت. این هنرمند پیشکسوت موسیقی یکی از آخرین روایان مقام‌های حوزه لکی و دلفان بود که تأثیر زیادی در این گونه موسیقایی به‌جای گذاشته‌است. □

● مجموعه تلویزیونی «صفر بیست و یک» به کارگردانی سیدجواد رضویان و سیامک انصاری تهیه‌کنندگی مهدی فرجی ساخته می‌شود. شبنم توفی و هدی ایزدی این سریال را که پیش از این «نیوجرسی» نام داشت، نوشته‌اند و گفته می‌شود که به زودی وارد مرحله تصویربرداری می‌شود. پیشتر جواد رضویان و سیامک انصاری در سریال‌هایی چون «در حاشیه» و «۲» و «شوخی کردم» و «جایزه بزرگ» و «پاورچین» و «زهرمار» همکاری کرده‌بودند. □

● نشر کارگاه اتفاق کتاب «انجامیان دو جهان» نوشته سرنواز علم بیگی را منتشر کرد. در این کتاب علم بیگی دنیای پر تخیل نقاشی‌های خود را به قلمرو ادبیات آورده‌است. او که به عنوان نقاش و سازنده فیلم‌های مستند شناخته می‌شود، قرار بود این روزها شاهد برگزاری نمایشگاه نقاشی‌هایش در گالری اعتماد و رونمایی از کتاب «دیدار هنرمند» نیز باشد اما به دلیل شیوع کرونا گالری اعتماد و نشر نظر از تعویق نمایشگاه و رونمایی کتاب علم بیگی خبر دادند. □

● لوگان ویلیامز، هنرپیشه جوانی که در سریال تلویزیونی «فلش» ظاهر شد، در شانزده سالگی درگذشت. مادرش فاش کرد که مرگ او ناشی از مصرف بیش از حد فتانیل بوده که مسکنی قوی است. مادر لوگان ویلیامز می‌گوید که امیدوار است مرگ فرزندش به افزایش آگاهی در مورد اعتیاد به مواد افیونی کمک کند. □

روی خط سینما

● میشل پیکولی، بازیگر فرانسوی و چهره محبوب سینماگرانی چون لویی مال، ژان-لوک گدار و لوئیس بونوئل در نود و چهار سالگی از دنیا رفت. ای‌اف‌پی در این زمینه گزارش داده که احتمال می‌رود پیکولی به مرگ طبیعی و به دلیل کهولت سن از دنیا رفته باشد. همکاری با لوئیس بونوئل در ۶ فیلم از جمله «خطرات یک مستخدمه»، «زیبای روز» و «جنابیت پنهان بورژوازی»، بازی در «تحقیر» گدار، «مرگ در باغ فرانسوی» و «خون ناپاک» لئو کاراکس و البته «مزاجم زیبا» به کارگردانی ژاک ریوت از قله‌های کارنامه سینمایی میشل پیکولی است. □

● محمد مهدی طباطبایی نژاد، معاون ارزشیابی و نظارت سازمان سینمایی، عنوان کرد که از فیلم‌هایی که برای اکران آنلاین اقدام کنند حمایت پنجاه میلیون تومانی می‌شود. این حمایت پیش از این ۲۰ درصد مبلغ قرارداد با شرکت‌های وی‌اودی اعلام شده بود که با توجه به درخواست تهیه‌کنندگان به این رقم ثابت تغییر یافت. معاون ارزشیابی و نظارت سازمان سینمایی همچنین گفته که فیلم‌های سازمان‌ها و نهادهای دولتی مشمول این حمایت نمی‌شوند و همچنین به فیلم‌هایی که در طول دوره اکران آنلاین امکان پخش تیزر تلویزیونی نداشته باشند، ۱۰ میلیون تومان علاوه بر ۵۰ میلیون تومان پرداخت می‌شود. □

● به گزارش واریتی، فستیوال انسی ۲۰۲۰ فرانسه که بزرگ‌ترین گردهمایی انیمیشن جهان است، نام شرکت‌کنندگان بخش رقابتی اصلی فیلم سینمایی و بخش جنبی اصلی کاتر شامپ خود را اعلام کرده است. در این دوره از جشنواره انسی که گفته می‌شود به صورت آنلاین برگزار خواهد شد، فیلمی از ایالات متحده حضور ندارد و رقابت بین انیمیشن‌هایی از اروپا و آسیا خواهد بود. برخلاف چند دوره اخیر انیمیشن ایران نیز نماینده‌ای در این دوره جشنواره انسی نخواهد داشت. □

دیالوگ

ایرج‌راد: «لازمه تئاتر اجرای زنده بدون واسطه و در مقابل تماشاگر است و این مهم‌ترین ویژگی تئاتر است اما در شرایط حاضر که امکان این کار نیست، چاره‌ای نمی‌ماند جز استفاده از ظرفیت‌های تلویزیون و فضای مجازی. کاری که قبل از این هم اتفاق افتاده و در خیلی کشورها وقتی از نمایشی استقبال زیادی می‌شد یا مخاطبان به دلایل مختلف امکان حضور در سالن را نداشتند، هم‌زمان با اجرای زنده آن تئاتر به صورت آنلاین هم پخش می‌شد.» □

مرضیه برومند، کارگردان تلویزیون و سینما: «در باره ادغام جشنواره‌های تئاتر عروسکی تهران- مبارک و تئاتر فجر باید بگویم که من کلاً با خط‌کشی بین تئاتر و تئاتر عروسکی موافق نیستم؛ ولی در عین حال ادغام جشنواره تئاتر عروسکی با تئاتر فجر می‌تواند جشنواره عروسکی را تحت‌الشعاع قرار دهد. فراموش نکنیم که جشنواره «تئاتر عروسکی» نخستین جشنواره بین‌المللی تئاتر بعد از انقلاب است و برای خود سابقه و جایگاه بین‌المللی دارد و به راحتی نمی‌توان آن را با جشنواره تئاتر فجر ادغام کرد.» □

سهیل سلیمی، کارگردان: «مادر کشورمان برای فیلم‌سازی تعریفی ایجاد کرده‌ام که این تعریف شدیداً موجب تولید مافیای ایجاد رانت شده‌است. در قوانین ارشاد فیلم‌سازی است که سه فیلم سینمایی اکران شده داشته باشد. جالب است که این قاعده در هیچ‌جا جهان وجود ندارد و کسی که فیلم سینمایی ساخته باشد، چه اکران شود و چه در تلویزیون یا پلتفرم‌های اینترنتی پخش شود، فیلم‌ساز است.» □

بنی آدم از زبان موزیسین‌های جهان

علیرضا قربانی، خواننده موسیقی ایرانی، به همراه تعدادی از هنرمندان ایتالیایی و تعدادی دیگر از کشورهای موزیک ویدیوی «بنی آدم» را منتشر کرد. اثر با موسیقی پژمان تدرین روی شعر معروف «سعیدی» آماده شده و حال و هوای آن براساس شرایط این روزهای شیوع ویروس کرونا و قرنطینه در کشورهای مختلف دنیا است. قربانی و دیگر هنرمندان حاضر در این ویدیو بخش‌های مربوط به خود را با موبایل و از منازل خود ضبط و آماده کرده‌اند و بخش عمده موسیقی کار هم با موبایل ضبط شده است. در این پروژه که با همکاری تئاتر «بیوندو پارامو» و با دعوت از نوازندگان کشورهای مختلف و خوانندگی «آونی بونگاورو» و «ابارارا ارامو» در کنار علیرضا قربانی آماده شده، به غیر از تنبور پژمان تدرین، شاهد هنرنمایی نوازندگانی از کشورهای فرانسه، آرژانتین، کره جنوبی، سنگال، آلمان، اسپانیا، هندوستان و استرالیا هستیم که همگی درگیر بحران شیوع کرونا و قرنطینه بوده و هستند. □

خبرگزاری ایرنا □

محمد رضا اصلانی در نشست مجازی چرایی و چگونگی مستندسازی بحران

جامعه‌ای که سوال نمی‌کند جامعه بحران زده است

«نیره خادمی» وفات در سنه ۱۳۷۳ قمری ناخوشی و بلایی بر کل ربع مسکون نازل که تمام حکیمان از معالجه آن حیران و سرگردان و از غری شهر صفر تا پانزدهم شهر منگور، تمامی نوع انسان را سه قسم و دو قسم آن را هلاک و یک قسم باقی و آن یک قسم هم از عهده کفن و دفن برنیامدند. علامت ناخوشی عطسه‌ای و سرفه‌ای بود به جهت عبرت آیندگان نوشته شد. «نوشته شده روی سنگ قبری در نورآباد ممسنی، هم‌زمان با شیوع آنفلوآنزا در اسپانیا و متعاقب آن در ایران. ارد عطارپور این مثال را در نشست مجازی موضوع مستندسازی بحران، که با حضور ارد عطارپور و محمد رضا اصلانی، دو مستندساز به همراه کیوان کثیریان در اینستاگرام خانه هنرمندان ایران تحت عنوان «دوشنبه‌های سینما» برگزار شد، مطرح کرد. عطارپور در این نشست مجازی بیشتر به جنبه‌های تاریخی مستندسازی و آوردن مثال در این باره پرداخت. «در تاریخ جهان هیچ بحرانی مشابه بحران کرونا نبوده است که چنین تعادل جامعه را بر هم بریزد؛ اگرچه شاید بروز طاعون در زمان ساسانیان یا آنفلوآنزا اسپانیا در سال ۱۹۱۸ مثال‌های خوبی برای آن باشد. طاعون باعث از بین رفتن یک سوم امپراتوری ساسانی شد و این واقعه آنها را دچار ضعف کرد. در گذشته بعضی از این بیماری‌ها مسیر تاریخی را تغییر داده است. در آن دوره‌ها به علت نبود ارتباطات امروزی، انتقال چنین اخباری به سایر مناطق و کشورها سال‌های زیادی زمان می‌برد، اما ارتباطات امروزی ماجرای شیوع کرونا را از آنها متمایز می‌کند. وجه استعاری این بیماری با مرگ و دشمن پنهانی و مشترک بشریت و جان انسان‌ها آن را نسبت به سایر بحران‌ها منحصر به فردتر می‌کند.» □

حواشی کووید-۱۹ در فیلم‌سازی از بیماری مهم‌تر است
از نظر این مستندساز و فیلم‌نامه‌نویس، واکنش فیلمسازان به اپیدمی کرونا با وجود اسباب و تکنولوژی‌ای که وجود دارد، در تاریخ بی‌سابقه است. «نه فقط فیلمسازان، که هر آن کس که دوربین و تلغف همراه دارد از جوجه مختلف بیماری فیلم گرفته‌است و این نکته بسیار مهمی در بررسی وضع فیلم‌سازی به معنی ثبت واقعه‌ای با دوربین با هر نیت و کاربردی در این دوره است. حال این تصاویر ممکن است بعداً برای ساخت آثار دیگری استفاده شود یا هرگز به کار گرفته نشود. بسیاری از راش‌های فیلم «آنها نباید بپیر شوند» که پیتر جکسون درباره جنگ جهانی اول ساخت از آرشیوهای مختلف گرفته و بعد از رنگی شدن و با نگاه کارگردان تبدیل به فیلم شد. بنابراین ثبت ماجرا برای هر آدمی دلایل مختلفی دارد و شاید هرگز حتی دیده نشود. اما در عین حال قابلیت تبدیل به اثری خلاقانه از سوی یک فیلمساز را دارد. کسی که فیلمی می‌گیرد شاید فکر نکند که در آینده کسانی از آن استفاده کنند. می‌توان در این باره سنگ قبری را در نورآباد ممسنی، هم‌زمان با آنفلوآنزا در اسپانیا، مثال زد. در آن زمان آنفلوآنزا در ایران هم همراه با قحطی ناشی از حضور نیروهای خارجی وجود داشت و به گفته برخی، حتی شاید کشته‌های آنفلوآنزا در ایران بیشترین تعداد تلفات این بیماری در دنیا بود. ایران از آن زمان، جز مکاتبات اداری مرکز اسناد ملی و وزارت امور خارجه، اسناد دیگری ندارد. حتی معلوم نبود چه بیماری است. رضانیازمند، پسریکی از تجار معروف همدانی هم در جای گفته‌است که آن سال هادر همدان جنازه‌ها در هر کجای آنجا بسته شده بود و نمی‌توانستند آنها را دفن کنند. حتی به اشتباه آن‌ها با عنوان آبله یاد کرده و گفته بود با تشکیل گروه پارتیزانی، ملاکانی را که هنگام قحطی به نیروهای انگلیسی غلات می‌فروختند، غارت و اقلام را بین نیازمندان تقسیم می‌کردند. در گذشته، در مستندسازی غفلت کردیم، حتی در زمان سیل و زلزله‌هایی که به قوع پیوست، اسناد بصری ما در حد عکس است. درباره زلزله بوئین‌زهرا هیچ‌راشی نداریم. اما مجلات خارجی عکس‌های زیادی گرفتند. درباره ایدز چند فیلم مستند در سال‌های گذشته ساخته شد. فیلم «این خانه سیاه است» فروغ فرخزاد را می‌توانیم یکی از فیلم‌های مستند ایرانی بدانیم که درباره جن‌امیان است، اما مثلاً در مورد سیل تجربه‌ای که از پرتلفات‌ترین سیل هابو، چیزی ساخته نشد. البته راش‌های تلویزیونی زیادی از آن زمان وجود دارد. من آنجا حضور داشتم، سیل عجیبی بود و در جای غیرمنتظره‌ای نازل شد. چون زمان جنگ بود، مردم فکر کردند هواپیمای عراقی است، بنابراین زیر پل که در حال ساخت بود، پناه بردند و غرق شدند.» برای او به عنوان فیلمساز، حواشی کووید-۱۹ بسیار مهم‌تر از خود بیماری است. «فیلم‌ساز باید جوانب دیگر را مثل فقر، تعطیلی و پنهان‌کاری که هنگام شیوع بیماری به وجود می‌آید در نظر بگیرد. آثاری که این بیماری بر جامعه گذاشته است از این به بعد نقطه عطفی برای تغییر در بسیاری از چیزها خواهد بود. همین حالا هم به قدری تصاویر تکان‌دهنده از کرونا گرفته شده است که حتی اگر ناشیانه گرفته شده باشد، باز هم آرشو بسیار مهمی از این واقعه محسوب می‌شود.» □

از کار افتادن یک حس انسانی یعنی بحران
محمد رضا اصلانی در نهایت امیدوار است که بحران کرونا ملت‌ها را به رنسانس برساند. «این بحران به ما نشان داد که چقدر دست دادن‌ها و دیدارهای مستقیم زیبا بود، اما ما آن را نمی‌دیدیم و برای ما بدیهی شده بود. این بحران ما را وادار می‌کند که زندگی را درست ببینیم. رولان بارت می‌گوید واقعیت عادت ماست، نه خود واقعیت. دقیقاً همین‌طور است، چون عادت ما را از دیدن جدا می‌کند و فقط مصرف‌کننده می‌شویم. حالا می‌فهمیم عامل نفس انسانیت و رابطه به معنای درست چقدر ارزش دارد. این شرایط شاید فهمی عمومی و در نتیجه بینشی جدید درباره روابط اجتماعی و انسانی در جهان به وجود بیاورد تا تصمیم بگیریم این جهان مجازی شده را همین‌طور جلو ببریم یا نه؟ و اینکه چطور آن را کنترل و به جهان واقعی، لمس پذیر و انسانی تبدیل کنیم. جهان مجازی در عین اینکه دهکده جهانی را شکل داده اما لمس، به عنوان گسترده‌ترین حس انسانی را از بین برده است و باید ببینیم چطور می‌شود آن را احیا کرد. وقتی یکی از حس‌های انسانی از کار افتاد، یک بحران ایجاد می‌شود. ما فکر می‌کنیم کرونا بحران است، درحالی که کرونا بحران‌های دیگری را مطرح و ما را به درون بحران‌های دیگری وارد می‌کند.» او نگاه دیگری به بحران‌های بشری دارد و همچنان هم مثال‌های دیگری پیش روی مخاطب می‌گذارد: «بحران اصلی چگونه سرگرم کردن است، چون وقتی سرگرم می‌شوید بحران واقعی را نمی‌بینید و حتی به بحران‌های مقطعی هم عادت می‌کنید، بنابراین خطر بزرگ این است که به بحران‌ها عادت کنیم نه اینکه آنها را بشناسیم.» از نظر او در مستندسازی، بحران‌شناسی مهم‌تر از بحران‌نگاری است، چرا که بحران‌نگاری، بحران را به سمت عادی شدن می‌برد که خطر بزرگی برای همه جوامع است. □

مستندسازی چه نقشی در جهان دارد؟

ارد عطارپور گاهی تاریخی به بحران و مستندسازی بحران داشت، اما محمد رضا اصلانی، به عنوان نفر بعدی که در این برنامه زنده اینستاگرامی حضور داشت، به فلسفه بحران، مستندسازی بحران و تأثیر آن پرداخت و این سوال را طرح کرد که چرا با وجود ساخت مستندهای فراوان، هنوز بحران‌های جهانی رفع نشده است؟ او معتقد است